

Българо-немски форум на тема: „Компетентността на нотариуса и правната сигурност при вписванията в Търговския регистър“

На 14 юли 2017 г., в „София хотел Балкан“ се проведе Българо-немски форум на тема: „Компетентността на нотариуса и правната сигурност при вписванията в Търговския регистър“.

Вашата страна постигна напредък по отношение на правосъдната реформа по време на второто правителство на премиера Бойко Борисов. Но не само законите, а и ежедневно им прилагане трябва да бъдат променени, за да разберат хората, че те работят. Това заяви в откриващата си реч д-р Петер Колб, заместник на Негово превъзходителство Детлеф Лингеман, Посланик на Федерална Република Германия в Република България. Д-р Колб бе специален гост на Българо-

немския правен форум, който бе организиран от Нотариалната камара на РБ. Зам.-посланик Колб подчерта, че близо 5 хил. немски фирми работят в България, което създава работни места и затова е важно в бъдеще добрите отношения между двете страни да продължат да се задълбочават..

Доклад на тема „Отношенията между нотариатите на Германия и България - пример за резултативно сътрудничество“ изнесе Председателят на Съвета на нотариусите на Нотариалната камара - нотариус Димитър Танев.

Съорганизатори на българо-немския правен форум бяха г-н Йенс Борман - председател на Нотариалната камара на Федерална република Германия и г-н Рихард Бок - заместник-председател на камара на немските нотариуси, които представиха доклади по темата. Лекции на аудиторията предложиха нотариус Кристиан Шол и г-жа Джули Франкастел, директор на постоянно представителство на немския нотариат пред CNUЕ в Брюксел.

Събитието уважиха и г-жа Зорница Даскалова, изпълнителен директор на Агенция по вписванията, г-н Сашо Пенев - декан на „Юридическия факултет“ на Софийския университет, г-н Георги Данков - главен инспектор към „Инспектората“ към Министерство на правосъдието и др.

Непосредствено след форума, за немските колеги бяха организирани срещи с г-жа Екатерина Захаријева - заместник министър-председател по

Д-р Петер Колб – зам. посланик на Федерална република Германия

Среща с г-жа Екатерина Захариева – заместник министър-председател на Република България

правосъдната реформа и министър на външните работи на Република България. В рамките на деня се проведе и работна среща с г-жа Десислава Ахладова - заместник-министър на правосъдието на Република България.

Нотариус Димитър Танев, Председател на Съвета на нотариусите на Нотариалната камара на Република България:

Отношенията между нотариатите на Германия и България - пример за резултативно сътрудничество

Уважаеми г-н председателю Танев, уважаеми г-н д-р Колб, уважаеми дами и господа, скъпи колеги,

с Уважаеми гости, уважаеми колеги, имам честта да открия Българо-немския семинар на тема „Компетентността на нотариуса и правната сигурност при вписванията в Търговския регистър”. Сътрудничеството между Федералната нотариална камара на Германия и Нотариалната камара на България има своята дългогодишна история. Отношенията между двете нотариални камари са се изграждали винаги на основата на взаимното уважение, професионалния интерес и приятелството. Проведените семинари, форуми, дискусии имат не само своя гносеологически образ, притежават не само обаянието на познанието досега с

чужда правна система. Радостен е фактът, че в резултат на това сътрудничество са налице реални изменения в българското законодателство. Измененията конкретно в Търговския закон са пример за ефективно правно сътрудничество, касаещо уредбата на търговските правоотношения, пример за създадена действителна, а не декларативна правна сигурност.

Великият германски поет Йохан Волфганг фон Гьоте казва: „Не е достатъчно само да се сдобиеш със знания, трябва да им намериш и приложения“.

Българските нотариуси успяха да трансформират наученото от немските си колеги в най-съществената делнична част от своя професионален живот, а именно в правоприлагането.

Бих искал да използвам настоящия семинар, за да направя преглед на нашето сътрудничество не само с оглед на чистата статистика, а и с оглед тезата, че това сътрудничество е пример за резултатен подход, че то е резултатно сътрудничество.

Не е случаен фактът, че в историята на българското търговско право важна роля е изиграло немското търговско право - то е служило преди век като образец на нашите юристи. Първият нормативен акт в България, уреждащ правосубектността на дружества с ограничена отговорност, а именно Законът за дружествата с ограничена отговорност от 08.05.1924 г. е създаден, като за модел са приети съществуващите в Германия дружества, уредени в германския закон от 29.04.1892 г., изменен със закон от 20.05.1898 г.

Историята на контактите на Федералната нотариална камара на Германия и Нотариалната камара на

България започват с пролетния семинар проведен на 28 - 29 март 2009 г. в хотел „Самоков“ в Боровец с нотариуси от страната, Русия и Германия. На семинара бяха разисквани темите „Европейско частно дружество“, „Информационна система между нотариусите и регистъра на пълномощните“. Доклад за европейския публичен документ и европейското частно дружество изнесе съдебният съветник Рихард Бок, нотариус в гр. Кобленц, Германия.

На 19 септември 2009 г. в хотел „Калиста“, Старозагорски минерални бани, се състоя съвместен семинар на Нотариалната камара на Република България и Нотариалната камара на гр. Кобленц, Германия. На семинара се разискваха няколко теми:

- „Структура на нотариата, задължения и правни документи в Европа - сравнителен анализ“, представена от съдебен съветник Рихард Бок.

- „Компетенции, сфери на дейност и изготвяне на правни документи - сравнителен анализ в някои европейски страни“, представена от д-р Томас Щайнхауер, нотариус в гр. Трир.

- „Същността на регистрите - сравнение на няколко европейски страни“, представена от д-р Дирк Хардес, нотариус в гр. Биркемфелд.

- „Сервитути в немското право и на няколко други европейски страни“, представена от д-р Андрее Адлер, нотариус в гр. Нойвит.

На 11 декември 2009 г. в Гранд хотел „София“ делегация на Федералната нотариална камара на Германия в състав: съдебен съветник Рихард Бок, зам.- председател на Федералната нотариална камара на Германия, д-р Йанс Борман, председател на Федералната нотариална камара, д-р Давид Кьонинг, управител на

Федералната нотариална камара, д-р Роберт Мьодл, управител на NotarNet GmbH към Федералната нотариална камара, и от българска страна: нот. Димитър Танев, председател на Съвета на Нотариалната камара на Република България, нот. Камен Каменов, нот. Валентина Механджийска, нот. Поелина Тихова, нот. Светлин Микушински, членове на Съвета на нотариусите, подписаха договор за сътрудничество в областта на обучението, организирането на съвместни семинари, научното сътрудничество, развитието на професията и информационните технологии.

На 25 март 2010 г. в Министерството на правосъдието се състоя среща на делегация на Федералната нотариална камара на Германия, в състав: д-р Тилман Гьоте, председател на камарата, д-р Рихард Бок, зам.-председател, и д-р Йенс Борман, председател на Федералната нотариална камара на Германия, с представители на Министерството на правосъдието - г-жа Нели Маданска, главен инспектор в Инспектората по Закона за съдебната власт.

Обсъден бе въпросът за предстоящото съдебно заседание на 27 април във връзка с делото срещу Германия относно изискването на гражданство при достъпа до професията на нотариус и други важни въпроси, свързани с чл. 45 от Договора за Европейския съюз, касаещи пряко дейността на всеки един нотариус. Впоследствие Министерство на правосъдието на България изготви доклад, с който напълно защити позицията на Германия.

Г-жа Зорница Даскалова – изпълнителен директор на Агенция по вписванията

На 16 и 17 април 2011 г. в зала „Пловдив“ на хотел „Новотел Пловдив“ Нотариалната камара на Република България организира своя пролетен международен семинар с български, македонски и гръцки нотариуси, на който като лектори участваха нотариус Жил Рузе, съдия във Върховния касационен съд на Франция, нотариус Тиери Вашон, отговарящ за България при Висшия съвет на френския нотариат, съдебен съветник д-р Рихард Бок, зам.-председател на Федералната нотариална камара на Германия, Себастиан Месен, нотариус в Алтенкиршен, и д-р Стефен Бреслер от Германия. Основната тема на семинара бе „Нотариална деонтология: отношения между нотариусите, нотариус - клиент, етични измерения“. На семинара присъства и тогавашният председател на Върховния касационен съд проф. Лазар Груев.

На 10.09.2012 г. министърът на правосъдието Диана Ковачева и председателят на НК на Република България Димитър Танев откриха в Бургас съвместния семинар на

българската и немската нотариални камари.

Министърът на правосъдието Диана Ковачева се запозна с правната сигурност, която гарантира немският търговски регистър, където кражбата на фирми е непознато явление. Министърът се информира и относно сигурността, която дава нотариалното удостоверяване на предварителните договори за недвижими имоти и тяхното обявяване в Имотния регистър. В изказването си министър Ковачева подчерта, че сред приоритетите на Министерство на правосъдието е развитието на електронното правосъдие като част от електронното управление.

Сред дискутираните на семинара теми бяха още необходимите промени в Правилника за вписванията, които да касаят бързото и ефективно вписване на актове и правната сигурност на Имотния регистър. Директорът на НК на Кобленц Шефан Бреслер представи темата за ролята на нотариуса в областта на дружественото право в Германия. Нотариус Рихард Бок говори за европейските перспективи на нотариуса в дружественото право. Министър Ковачева бе придружена от зам.-министър Деница Вълкова и началника на кабинета си Катя Христова, както и от изп. директор на Агенцията по вписванията Юлиан Митев.

В Бургас бе подновено и споразумението за сътрудничество между НК на България и Бундеснотариалната камара на Германия.

На 10.04.2016 г., в зала „Триадица“ на „Гранд хотел София“, се проведе Българо-немски правен форум под надслов „Европейски практики при предотвратяване кражбите на фирми“.

Немските нотариуси споделиха опита и успешните си практики в предотвратяване посегателствата върху фирми.

На форума присъстваха зам.-министърът на правосъдието Виргиния Мичева, зам.-председателят на Правната комисия към НС Десислава Атанасова, зам. изпълнителен директор на Агенция по вписванията - Стефания Матарова - Динова, председателят на АИКБ - г-н Васил Велев, проф. Николай Натов от СУ, доц. Кристиан Таков от СУ, адвокат Ралица Негенцова - председател на Висшия адвокатски съвет.

На 12.03.2012 г. Нотариалната камара депозира в Министерство на правосъдието предложение за изменение на Наредба 32 за служебните архиви на нотариусите и нотариалните кантори. Предложенията на Нотариалната камара касаеха въвеждането в нейната информационна система по искане на страните на извлечения на документи, касаещи пълномощни и актове на органите на търговските дружества, които се отнасят до обстоятелства, подлежащи на вписване в Търговския регистър или се взима решение за придобиване или отчуждаване на имоти; извлечения от пълномощни по чл. 423 от Търговския закон, даващи права за извършване на платежни операции по банкови сметки; извлечения от предварителни договори с предмет недвижим имот и извлечения от пълномощни, в които упълномощителят посочва до три лица, които трябва да бъдат уведомявани на електронен адрес преди всяко негово последващо нотариално удостоверяване, т.нар. „последно пълномощно“ може би с по-подходящото наименование „пълномощно за подкрепа“.

Всичките предложения касаеха удостоверяване на подпис и съдържание, извършени едновременно на документи, представени по искане на страните. Нотариалното производство започва не само когато е задължително предвидено по закон, а и по искане на страните, идеята ни тогава бе промените да добият популярност като една добра практика при възпрепятстване при кражбата на фирми, т.нар. „двойни и тройни препродажби“, защита на възрастни дееспособни хора, които са на границата на невъзможността да взимат самостоятелно разумни правни решения. Именно във връзка с възраждане идеята за създаване на механизъм за подкрепа, наблюдение и съвет на тези възрастни хора е и темата от днешния семинар, а именно запознаване с опита на германските колеги с т.нар. „пълномощни за подкрепа“.

Търговският регистър би могъл да постигне целите си, споропрепятстващата си функция, ако документите, установяващи обстоятелства, подлежащи на вписване, се заверяват при нотариус и архивират. България трябва да следва в тази уредба практиката на континенталното право - Германия, Италия, Франция, а не на англосаксонското, което не кореспондира с цялата процедура по създаване на писмени доказателства и тяхното оспорване.

Трябва да припомним, че обезпечаването на надлежни доказателства на различните съдебни и досъдебни производства е една изначална гаранция за справедливост и бързина на съдебните процесите. Именно в контекста на правната сигурност бяха и измененията в Търговски закон, Закона за търговския регистър, Закона за особените залози в

сила от 03.01.2017 г., които уреждат възможността нотариусът да удостоверява подпис и съдържание едновременно на документи, касаещи вписване или обявяване на обстоятелства, свързани с дейността на търговците в Търговския регистър.

Удостоверяването на подпис и съдържание е процедура, при която нотариусът архивира документи с автентични подписи. Погледнато детайлно, процедурата включва в себе си изписване на пълното име под подписа, тоест налице е достатъчен графологичен материал за достоверна и експедитивна почеркова експертиза. Архивираният като съдържание документ представлява надлежно писмено доказателство, което предполага бързото приключване на съдебния спор или на съответното наказателно производство.

Бих искал да запозная съвсем накратко нашите гости с нотариалните удостоверявания, които извършва нотариусът по българския Търговски закон.

Нотариалната камара по силата на чл. 6 от ИНСТРУКЦИЯ № И-1 от 14 април 2016 г. за осъществяване на достъп до информационната система по чл. 28б от Закона за нотариусите и нотариалната дейност предоставя достъп до извлечения на следните документи, за които по силата на закон се изисква нотариално удостоверяване на подпис и до сканирани образи на документи с нотариално удостоверяване на подписите и съдържанието, извършени едновременно:

1. Договор за прехвърляне на предприятие - с нотариално удостоверяване на подпис и съдържанието, извършени едновременно, в сила от 03.01.2017 г.;

2. Съгласие с образец от подписа на лицето, представляващо клона на търговеца;
3. Пълномощно за прокура;
4. Писмено съгласие на вносителя на апортна вноска в капиталово търговско дружество;
5. Договор за учредяване на събирателно дружество;
6. Дружествен договор на командитно дружество;
7. Пълномощно за представляване на съдружник в дружество с ограничена отговорност (ООД);
8. Договор за прехвърляне на дружествен дял - с нотариално удостоверяване на подпис и съдържанието, извършени едновременно, в сила от 03.01.2017 г.;
9. Решения на общото събрание, съответно решения на едноличния собственик на капитала, относно приемане и изключване на съдружници, даване на съгласие за прехвърляне на дружествен дял на нов член, решения за намаляване и увеличаване на капитала, решения за придобиване и отчуждаване на недвижими имоти и вещни права върху тях - в сила от 03.01.2017 г.;
10. Съгласие с образец от подписа на управител на ООД;
11. Пълномощно за представляване на учредител в АД;
12. Констативен протокол по чл. 593 от ГПК при провеждане на заседание на общо събрание на акционерно дружество (АД);
13. Съгласие с образец от подписите на членове на Съвета на директорите, Управителния съвет и Надзорния съвет в АД, както и декларация, че не са налице пречките по чл. 234, ал. 2 от ТЗ;
14. Подписи на лицата, овластени да представляват акционерното дружество;
15. Договор за преобразуване на дружества;

16. Съгласие на съдружниците за преобразуване на събирателно или командитно дружество;
17. Съгласие на съдружник в ООД или на акционер за преобразуване на дружество, ако същият става неограничено отговорен съдружник, а не е участвал при вземане на решението;
18. Уведомление до дружеството от съдружник в ООД или акционер - за напускане на дружеството, в което е получил дялове и акции, в случай че съдружникът в ООД или акционерът ще бъде с променено правно положение след преобразуването и е гласувал против решението за преобразуване;
19. План за преобразуване на дружество с промяна на правната форма;
20. Решение за преобразуване на еднолично търговско дружество чрез прехвърляне на имущество върху едноличния собственик;
21. Съгласие с образец от подписите на ликвидатори.

С извършените промени в закона за Търговския регистър се даде възможност на длъжностните лица по регистрацията да проверяват дали са въведени в информационната система на Нотариалната камара документите, които по силата на закон се съставят с нотариално удостоверен подпис или с нотариално удостоверен подпис и съдържание, и дали представените документи съответстват на въведените данни за тях.

Димитър Танев

Председател на Съвета на нотариусите на Нотариалната камара

Джули Франкастел, директор на Постоянното представителство на немския нотариат пред CNUE в Брюксел:

Пълномощни за предоставяне на разпоредителни права, попечителски и пациентски разпореждания

Уважаеми г-н д-р Колб, уважаеми г-н председателю Танев, уважаеми дами и господа, скъпи колеги, първо искам най-сърдечно да ви благодаря за поканата и за възможността да говоря днес тук, в София, по темата „Защита на възрастните в Германия”.

В свят, в който автономията на индивида при вземането на решения постоянно става все по-важна, инструментите за защита на възрастните се радват на нарастващ интерес и внимание. С тези инструменти, по-специално под формата на пълномощни за предоставяне на разпоредителни права, попечителски и пациентски разпореждания, може да се гарантира, че в периоди, през които хората нямат възможност да изразяват свободно волята си или са в състояние само ограничено да сторят това, могат да определят самостоятелно съдбата си с предварително възложени поръчки на попечители.

Акцентът на моя доклад е центриран върху темите за пълномощните за предоставяне на разпоредителни права и попечителските разпореждания. Често вървящото в практиката ръка за ръка с пълномощното за предоставяне на разпоредителни права пациентско разпореждане, както и свързани със защитата на възрастните въпроси на

международното частно право ще изложи след мен моят колега и бивш директор на Постоянното представителство на Федералната нотариална камара в Брюксел Кристиан Шал.

I. Пълномощни за предоставяне на разпоредителни права

От известно време пълномощните за предоставяне на разпоредителни права

Джули Франкастел, директор на
Постоянното представителство на
немския нотариат пред CNUE в Брюксел

са много предпочитани, защото те позволяват чрез самостоятелен избор на доверено лице за пълномощник

избягването на принципното законово назначаване на попечител:

Съгласно германското законодателство на възрастните, които поради болест или инвалидност не могат самостоятелно да вършат делата си, принципно компетентният съд по попечителството назначава попечител за законен представител. С цел защита на лицето под попечителство попечителят подлежи на редица законови ограничения и на строг съдебен контрол. По-специално за действителното сключване на определени правни сделки, които според законодателя са особено важни за лицето под попечителство, се изисква одобрението на съда по попечителството. Това е в сила най-вече за практически най-крайния случай на отчуждаване на недвижим имот от попечителя. Ако настаняването в дом за възрастни или инвалиди вече е неизбежно, често за финансирането е наложителна продажбата в кратък срок на досега обитавания недвижим имот. Ако застегнатото лице вече не е дееспособно, необходимото назначаване на попечител и често дългото чакане за предоставяне на одобрение от съда по попечителството може да отнемат ценни месеци.

Тези законови рамкови условия дават повод, даже още в млади години, за занимаване с темата за предохранителни мерки при неотложни случаи.

Съгласно чл. 1896, ал. 2, изр. 2 от Гражданския кодекс не може да бъде назначен попечител, когато съответните дела могат да бъдат уреждани също толкова добре от назначен от засегнатото лице пълномощник. Следователно в този случай създаването на попечителство е второстепенно спрямо действително

предоставено пълномощно. С тази разпоредба законът обединява две цели: от една страна, по този начин се гарантира правото на самоопределение на засегнатото лице, а от друга страна, се облекчава държавата. На различни места законът фаворизира частното обгрижване въз основа на пълномощно: на сдруженията с идеална цел е възложено да информират планово относно възможността за пълномощни за предоставяне на разпоредителни права (чл.чл. 1908 и 1909, ал. 1, т. 2а), като съдилищата също трябва да разясняват на засегнатите лице в подходящи случаи възможността за пълномощни за предоставяне на разпоредителни права (чл. 278, ал. 2, изр. 2 от Закона за производствата по семейни дела и въпросите на охранителните производства).

Предоставянето на пълномощно за предоставяне на разпоредителни права позволява на засегнатото лице, докато е дееспособно, само да избере свое доверено лице, което да действа от негово име в правния обмен, когато то самото няма възможност за това. Предвид това за мнозина подписването на пълномощно за предоставяне на разпоредителни права е също толкова важно, както и съставянето на завещателно разпореждане, като често и двете се подписват едновременно като предохранителна мярка за неотложни случаи. Категоричното предимство на пълномощното за предоставяне на разпоредителни права се състои в това, че в сравнение с попечителя пълномощникът подлежи само на много ограничен съдебен контрол. Иначе с издаването на пълномощно за предоставяне на разпоредителни права могат да бъдат спестени (не съвсем незначителните) разходи за попечителството.

В Германия по правило пълномощното за предоставяне на разпоредителни права се предоставя като генерално пълномощно. Следователно от правна гледна точка се касае за (широко) частноправно пълномощно. В повечето случаи ограниченията действат само като указания между страните.

По правило пълномощното за предоставяне на разпоредителни права обхваща две големи частични сфери:

От една страна, се включва цялата сфера на грижите за имуществото, т.е. правото на съдебно и извънсъдебно представителство по всички имуществени въпроси, доколкото това е законово допустимо.

От друга страна, пълномощното се разпростира и върху цялата сфера на личното обгрижване, доколкото представителството е законово допустимо. Тук попадат по-специално определянето на местопребиваването на упълномощителя (включително настаняването в дом за възрастни), както и всички решения по медицински въпроси, като например съгласие или несъгласие с операции. В особени случаи пълномощникът, както впрочем и попечителят, се нуждае от разрешение от съда по семейните дела. Това се отнася до мерки, лишаващи от свобода, като например настаняване в дом или подлагане на животозастрашаваща операция.

Няма законови ограничения относно броя на пълномощниците. По правило в практиката се избират брачният партньор или едно или няколко деца на упълномощителя, като същият може сам да реши дали те да имат право на индивидуално или колективно представителство. В последния случай всички решения трябва да бъдат вземани винаги заедно, поради което от

практически съображения в повечето случаи се избира първият вариант.

Важно е също така, че за разлика от френското право например германското не изисква пълномощното да бъде предоставено, при условие че упълномощителят е недееспособен. Тъкмо обратното - поради практически причини пълномощните по правило се предоставят като генерални пълномощни с незабавно действие, но със същественото изискване между страните пълномощникът или пълномощниците да има/т право да използва/т пълномощното само след като упълномощителят престане да бъде в състояние сам да урежда делата си или изрично изиска това от тях. Предимството е, че пълномощното за предоставяне на разпоредителни права може да бъде ползвано много по-гъвкаво. Освен това - и това е много важно за практиката - се избягват трудности, свързани с удостоверяването на недееспособността при упражняването на пълномощното. Ако обаче пълномощникът наруши дадените нареждания между страните, той дължи обезщетение на упълномощителя.

II. Попечителско разпореждане (чл. 1901, ал. 2, изр. 1 от Гражданския кодекс)

Друг допълнителен инструмент за самоопределение при предохранителните мерки за неотложни случаи е попечителското разпореждане. В практиката в повечето случаи то се включва субсидиарно в пълномощното за предоставяне на разпоредителни права за изключване на евентуални празноти в представителната власт на пълномощника за обгрижване.

Попечителското разпореждане изпълнява и различна функция от пълномощното за предоставяне на разпоредителни права. То не служи за замяна на законовото попечителство, а за неговото по-точно адаптиране към индивидуалните желания на засегнатото лице.

Какво е типичното съдържание на попечителското разпореждане?

По правило то съдържа желанията на засегнатото лице по отношение на избора на попечителя. При субсидиарните попечителски разпореждания пълномощникът, който е назован в пълномощното за предоставяне на разпоредителни права, почти винаги се посочва като желан попечител.

Но в попечителското разпореждане могат да бъдат изразени и желания относно упражняването на попечителството.

Съдържащите се в попечителското разпореждане указания са задължителни за попечителя и съда по попечителството, доколкото са приемливи за попечителя и не противоречат на благо на лицето под попечителство.

Както споменах, по правило попечителското разпореждане се предоставя само субсидиарно към пълномощното за предоставяне на разпоредителни права, тъй като според повечето засегнати лица пълномощното за предоставяне на разпоредителни права има предимството, че пълномощникът не подлежи на ограниченията и на строгия контрол, на които попечителят се подчинява по закон. По-специално по правило отпада изискването за одобрение от съда по семейни дела.

При все това поради свързаните с него много широки правомощия

пълномощното за предоставяне на разпоредителни права предполага много голямо доверие в пълномощника или пълномощниците. В определени случаи в консултативния разговор се оказва, че между упълномощителя и визириания пълномощник не съществува доверие, върху което трябва да се основава всяко пълномощно за предоставяне на разпоредителни права. В този случай вместо до него се прибягва до попечителско разпореждане. То позволява на упълномощителя, от една страна, да повлияе върху бъдещо попечителство, а от друга страна, той не е изложен на рисковете, които обикновено крият пълномощните за предоставяне на разпоредителни права. Тъй като попечителят е контролиран от съда, рисковете от злоупотреби са значително по-ниски. Възможни са и комбинации в рамките на един документ. Например е възможно съпрузите да се упълномощят взаимно и като резервна разпоредба, в случай че единият съпруг не може да упражнява пълномощното, да се ограничат до попечителско разпореждане по отношение на потомците им.

Б. Предоставяне, актуализиране и оттегляне на разпореждания за обгрижване

Позволете ми сега да засегна накратко и предоставянето и оттеглянето на разпорежданията за обгрижване.

1. Предоставяне на разпореждания за обгрижване

Принципно нито за пълномощното за предоставяне на разпоредителни права, нито за попечителското разпореждане законът предвижда специална форма. Като минимална форма обаче писмената форма е на практика неизбежна и при пълномощното за предоставяне на разпоредителни права

за някои мерки като грижи за здравето/настаняване е даже императивно изискуема. Ако упълномощителят притежава недвижимо имущество или дялови участия от предприятия, или търговски предприятия в страната, нотариалната заверка на подписа е абсолютно задължителна. Но и в други случаи нотариалното удостоверяване предлага значителни предимства и затова засегнатите лица обикновено го предпочитат пред обикновената писмена форма: 90 % от вписаните в Централния регистър на разпоредителните актове при Федералната нотариална камара пълномощни за предоставяне на разпоредителни права представляват нотариални актове.

Нотариалното удостоверяване има следните предимства:

- Първо, то защитава надеждно от пълномощни с погрешно съдържание или неточна редакция.
- Второ, то създава сигурност относно самоличността на декларатора. В казуси с разпоредително съдържание това е особено важно, тъй като в най-лошия случай засегнатото лице няма да може повече да се изразява.
- Освен това в акта нотариусът констатира и дееспособността и е задължен да се откаже от удостоверяване, ако упълномощителят вече е недееспособен. Затова разпоредителният акт впоследствие почти не може да бъде поставян под съмнение.
- Оригиналът, т.е. оригиналният екземпляр на нотариално завереното пълномощно за предоставяне на разпоредителни права, се съхранява от нотариуса. Той може да издава преписи и след десетилетия, ако това се налага. В правния обмен като официално копие

от оригинала преписът служи за легитимационен документ на пълномощника. Подобно на документите за самоличност, копие, дори и заверено, не е достатъчно. Това означава едновременно, че упълномощителят може да управлява ползването на пълномощното, като само определя дали и кога да предаде на пълномощника екземпляра на пълномощното. На практика по правило на упълномощителя се препоръчва да задържи екземпляра на пълномощното, като събщи обаче на упълномощения къде се намира за всеки случай.

Не се препоръчва ползването на готови формуляри, по-специално от интернет. По правило те не отчитат конкретните обстоятелства на всеки единичен случай.

2. Актуализиране на пълномощни за предоставяне на разпоредителни права
Пълномощното за предоставяне на разпоредителни права и попечителското разпореждане остават валидни, докато не бъдат оттеглени. Противно на често срещаната заблуда у населението, те нямат крайна дата на валидност и затова не се нуждаят от периодично презаверяване, за да бъдат действителни. Естествено, изрично заявление, че клаузите в пълномощното/попечителското разпореждане продължават да са валидни, не вреди.

Ако пълномощното бъде предоставено и с действие след смъртта на упълномощителя, то продължава да е валидно даже и след нея и позволява уреждането на наследството от страна на пълномощниците.

3. Оттегляне на пълномощни за предоставяне на разпоредителни права
Принципно упълномощителят може да оттегля пълномощното за предоставяне на разпоредителни права по всяко

време без посочване на причини. За целта не се изисква привеждане на мотиви. Времето граница по имуществени въпроси е загубата на дееспособността, тъй като и оттеглянето на пълномощното за предоставяне на разпоредителни права представлява волеизявление с характер на правна сделка. Иначе пълномощното за предоставяне на разпоредителни права може да бъде оттегляно до загубата на естествената разсъдливост и разума. След това то е неотменяемо! Оттеглянето е възможно в свободна форма.

При оттегляне задължително трябва да бъде изискано връщането на оригинала и той да бъде унищожен, тъй като германското право защитава доверието на трети лица в съществуването на пълномощното при представянето му. Противно на това е допустимо оттегляне от попечител най-вече при наличие на важна причина в негово лице. Пълномощно с действие след смъртта може да бъде оттеглено от всеки наследник след настъпване на смъртта на упълномощителя.

Попечителското разпореждане може да бъде оттегляно свободно до загубата на разсъдливостта и разума. Освен това обвързването с попечителското разпореждане отпада автоматично, когато лицето под попечителство видимо не желае повече да се придържа към изразените преди назначаването на попечителя желаниа.

В. Регистриране и депозиране на разпореждания за обгрижване

За гарантиране на ефективността на пълномощните за предоставяне на разпоредителни права и на попечителските разпореждания при необходимост от обгрижване е от изключително значение те да бъдат регистрирани в централен орган и по

този начин при нужда да могат да бъдат откривани.

В Германия пълномощните за предоставяне на разпоредителни права и попечителските разпореждания се регистрират доброволно в централен регистър, а именно в Централния регистър на разпоредителните актове (ЦРРА) при Федералната нотариална камара. Този регистър е създаден през 2003 година по инициатива на Федералната нотариална камара и от 2005 година се води електронно по силата на законов мандат. В регистъра се вписват всички разпореждания за обгрижване (пълномощни за предоставяне на разпоредителни права, попечителски пълномощни, пациентски разпореждания). По-точно казано, се регистрират най-важните данни за съдържанието на актовете, по-специално данните за пълномощниците. Копия от актовете обаче не могат да извиквани.

Досега в Германия право на справка в Централния регистър на разпоредителните актове имат само съдилищата по попечителство. С оглед на защитата на личните данни лекарите нямат досега право на справка, въпреки че особено в неотложни ситуации това би било определено целесъобразно и смислено. Законодателят обаче обмисля понастоящем разширяване на правото на справка върху лекарите.

Разходите за регистрация са изключително умерени. Според съдържанието на акта те варират между 8,50 евро и прибл. 20 евро, средно 12,50 евро. Тази такса е дължима само еднократно за целия период на депозиране.

Регистрацията е доброволна, но се предприема от преобладаващата част от гражданите: към 16.12.2015 г. в Германия бяха регистрирани около 3

милиона разпореждания за обгрижване. Регистрацията в обикновена писмена форма е много удобна онлайн (über www.zvr-online.de). Регистрацията е целесъобразна, понеже при назначаването на попечител съдилищата по попечителство се консултират (само) с ЦРРА. По този начин посредством регистрация ежегодно могат да бъдат избегнати около 20 000 ненужни попечителства.

Г. Европейско измерение на разпореждането за обгрижване. Както в Германия, така и в множество европейски държави-членки поради напредналото застаряване на населението междуременно съществува възможност за предоставяне на разпореждания за обгрижване с цел избягване на

попечителство. В детайлите си националните законодателства се различават съществено поради различната политическа и културна чувствителност, при това както по отношение на допустимото съдържание, така и на формата. Добър обзор на разпоредбите в 22-те държави-членки, които познават римския тип нотариат, е публикуван в Европейския портал на Съвета на нотариатите от Европейския съюз (<http://www.the-vulnerable.eu/>).

На фона на растящата мобилност на гражданите все по-усилено се поставя въпросът за ясни разпоредби за гарантиране на ефективността на актовете за обгрижване в рамките на Европейския съюз. На този въпрос е посветен следващият доклад на моя колега Кристиан Шал, на когото сега предавам думата.

Благодаря ви за вниманието!

Кристиан Шол:

Пълномощни за предоставяне на разпоредителни права, попечителски и пациентски разпореждания

Международни аспекти:

Резолюция на Европейския парламент от 1 юни 2017 г., съдържаща препоръки към Комисията относно правната защита на уязвимите пълнолетни лица (2015/2085(INL)) и т. В. " ... като има

предвид, че защитата на уязвимите пълнолетни лица е тясно свързана със зачитането на правата на човека; като има предвид, че всяко уязвимо пълнолетно лице трябва да се разглежда, подобно на всеки

европейски гражданин, като правоимащо лице и способно да взема – в рамките на своите възможности – свободни, независими и информирани решения, а не само като пасивен бенефициент на грижи и внимание;“

Европейският парламент призовава държавите-членки да насърчават самоопределение за възрастни, чрез въвеждане в националното си законодателство възможността да се разпореждат в очакване на евентуална недееспособност, съобразно принципите, изложени в Препоръка CM / Rec (2009) 11 на Комитета на министрите на Съвета на Европа. Призовава Европейската комисия да представи на Европейския парламент и на Съвета, преди 31 март 2018 г. съгласно член 81 (2) от Договора за функционирането на Европейския съюз, предложение за регламент, предназначено да подобри сътрудничеството между държавите-членки, и автоматичното признаване и изпълнение на решения за защита на уязвимите възрастни и възможността за упълномощаване, в случай на очаквана недееспособност.

Пациентски пълномощни в ЕС:

Съществуват в: Германия, Австрия, Белгия, Холандия, Люксембург, Франция, Испания, Португалия, Словения, Унгария, Латвия, Чехия.

Пълномощно или подобна правна възможност **не съществува:** България, Хърватска, Словакия, Естония, Гърция, Италия, Литва, Малта, Полша и Румъния

Форма на пациентските пълномощни:

Нотариално заверено в писмена форма - 5 държави

В писмена форма без нотариална заверка - 4 държави

Друга форма: 3 държави - Австрия, Унгария и Белгия

Австрия - задължително е да има мнение на лице с медицинско образование и на лице с юридическа правоспособност (нотариус, адвокат или др.), което да бъде обективизирано писмено.

Унгария - задължително освен писмена форма, се изисква и преглед от 3 различни лекари, които трябва да декларират, че пациентът е наясно със своите действия и заболяването е нелечимо и летално.

Белгия - задължително е присъствието на двама свидетели, при учредяване волята на пациента, като поне един от свидетелите не трябва да има материален интерес от смъртта на лицето.

Регистриране на пациентски пълномощни:

Регистрацията е задължителна - 4 държави - Белгия, Латвия, Люксембург, Португалия

Регистрация е факултативна - 5 държави - Германия, Австрия, Словения, Испания, Холандия

Не се предвижда регистрация - 3 държави - Румъния, Франция, Чехия

Пълномощни за подкрепа в ЕС: Съществуват 9 държави от ЕС, НЕ съществуват в 13 държави.

Пълномощни за подкрепа **съществуват в:** Австрия, Белгия, Чехия, Франция, Германия, Латвия, Холандия, Румъния и Испания

Пълномощни за подкрепа или подобни правови инструменти **не съществуват в:** България, Хърватска, Естония, Гърция, Унгария, Италия, Литва, Люксембург, Малта, Полша, Португалия, Словакия и Словения

Формални минимални изисквания към пълномощните за подкрепа:

Да са заверени - Латвия, Румъния, Испания

Да са в писмена форма - Белгия

Други изисквания - Австрия, Чехия, Франция

Без минимални изисквания - Германия, Холандия

Регистриране на пълномощните за подкрепа:

Задължителна регистрация - Латвия и Испания (само в провинция Каталуня)

Доброволна регистрация - Австрия, Германия и Испания (без Каталуня)

Регистриране само на нотариалните пълномощни за подкрепа - Холандия, Чехия

Без регистриране - Румъния (има регистър само за оттеглени пълномощни) и Франция

Хагската конвенция от 13 януари 2000 за Международна защита пълнолетните лица, определя международната компетентност и приложимото право по отношение на пълномощните за подкрепа, свързани с въпроси от лично или медицинско естество. Европейските държави, които все още не са направили това, се приканват да се присъединят към Хагската конвенция от 13 януари 2000 г. относно международната защита на пълнолетни лица. Държавите в Европа, които вече са подписали и/или ратифицирали, или са се присъединили към Конвенцията от 2000 г. относно защитата на пълнолетни лица, са:

- Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Германия, Гърция, Ирландия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Полша, Швейцария и

Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия.

Целта на Конвенцията, договорена в края на миналия век, е да бъдат посрещнати нуждите на мобилните групи от населението на 21-ви век и да се отговори на демографските промени, наблюдавани в Европа и в много други страни в целия свят.

Застаряването на населението на света, съчетано с нарасналата международна мобилност, създаде необходимост от подобрена международна защита на уязвимите пълнолетни лица посредством правен режим и международно сътрудничество. Увеличената продължителност на живота в много държави се придружава от съответен ръст на разпространението на заболявания, свързани със старостта. С улесняването на международните пътувания много хора, достигащи пенсионна възраст, вземат решение да прекарат последната част от живота си в чужбина. Все по-често се поставят въпроси на международното частно право, свързани например с управлението или продажбата на имущество, принадлежащо на лица, които страдат от увреждания на личните способности. Когато пълнолетните лица сами предварително са се разпоредили относно своята защита за времето, когато няма да бъдат в състояние да се грижат за собствените си интереси, например чрез назначаване на представител, е важно тези договорености да бъдат зачитани зад граница. Възникват въпроси например кое законодателство се прилага и кой може да представлява пълнолетното лице, както и с какви правомощия. При тези обстоятелства е важно да са налице ясни правила относно органите, компетентни да вземат всички необходими мерки за защита на

личността или имуществото на пълнолетното лице.

В Хагската конвенция от 13 януари 2000 г. относно международната защита на пълнолетни лица са разгледани много от тези въпроси чрез предвиждането на правила относно компетентността, приложимото законодателство и международното признаване и прилагане на мерки за закрила. Конвенцията също така установява механизъм за сътрудничество между органите на договарящите държави. Конвенцията разширява обхвата на някои важни цели на Конвенцията на Организацията на обединените нации от 13 декември 2006 г. за правата на хората с увреждания (Ню Йорк), влязла в сила на 3 май 2008 г., и по-специално установените в член 12, относно равенството пред закона, и в член 32, относно международното сътрудничество.

По своята структура Конвенцията е подобна на Конвенцията от 19 октомври 1996 г. За компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата, но е била адаптирана, за да отговори на специфичните нужди на уязвимите пълнолетни лица. Конвенцията се прилага по отношение на „защитата в международни ситуации на пълнолетни лица, които поради нарушени или недостатъчни лични способности не са в състояние да защитят своите интереси.“ Под пълнолетно лице се разбира лице, което е навършило 18 години; Конвенцията обаче се прилага и по отношение на мерки за закрила, предприети спрямо пълнолетно лице, което към момента на предприемане на мерките не е навършило 18 години. В член 3 са уточнени видовете мерки за

закрила, предвидени от Конвенцията, но текстът му няма претенции за изчерпателност. Мерките включват например установяване на недееспособност, определяне на режим за закрила на пълнолетното лице, определяне и функции на лицето, което ще представлява или ще управлява имуществото на пълнолетното лице.

Конвенцията предвижда единни правила за определяне на органите на държавата, които са компетентни да предприемат необходимите мерки за закрила. Конвенцията предоставя компетентност на първо място на органите по постоянно местопребиваване на пълнолетното лице, но освен нея признава и съвместната, макар и субсидиарна, компетентност на органите на държавата, чийто гражданин е пълнолетното лице. Приема се също компетентността на органите на държавата, в която се намира имуществото на пълнолетното лице, за предприемане на мерки за защита по отношение на това имущество, както и компетентността на държавата, на чиято територия се намират пълнолетното лице или принадлежащо му имущество, за предприемане на неотложни мерки или временни мерки с ограничен териториален ефект с цел закрила на лицето. Допълнителна гъвкавост е осигурена чрез разрешаване на органите с първична компетентност да изискват от органите в определени други държави предприемането на мерки за защита, когато това е в интерес на пълнолетното лице.

Като правило при упражняването на компетентност съгласно Конвенцията органите в договарящите държави прилагат собственото си право. Изключение от общото правило относно приложимото право е свързано с

правомощията за представителство. Когато пълнолетно лице предварително се е разпоредило относно полагането на грижи или представителството в случай на недееспособност, трябва да се реши въпросът за действителността на тези договорености в новата държава на местопребиваване.

Съгласно Конвенцията пълнолетното лице може да определи приложимото право по отношение на наличието, степента, изменянето и изчерпването на правомощията, упражнявани от лице, което представлява пълнолетното лице. Пълнолетното лице може да избере да определи правото на: а) държава, чийто гражданин е пълнолетното лице; б) държавата на предишното обичайно местопребиваване; или в) държава, в която се намира имущество на пълнолетното лице. По този начин Конвенцията дава възможност института на „пълномощието“ или подобен на него институт да бъде признаван в държави, които не разполагат с аналогичен институт. Така на пълнолетното лице се осигуряват гаранции, че предварително направените договорености за уреждането на неговите/нейните дела ще бъдат зачитани в останалите договорящи държави.

Съгласно Конвенцията мерките за закрила, насочени към личността или имуществото на пълнолетно лице, които се предприемат в една договоряща държава, ще бъдат признавани по силата на закона във всички останали договорящи държави. Основанията, на които може да бъде отказано признаване, са ограничени. Конвенцията предвижда и принудително изпълнение на такива мерки. Подобно на някои други приети наскоро Хагски конвенции, Конвенцията от 2000 г. относно защитата на пълнолетни лица

съдържа разпоредби относно сътрудничеството между държавите, които имат за цел да подобрят закрилата на недееспособните пълнолетни лица. Системата на сътрудничество, която е гъвкава и позволява използването на съществуващи канали, обхваща, наред с другото, обмен на информация, улесняване на приемане на решения по взаимно съгласие при спорове, както и откриване на изчезнали пълнолетни лица. Договарящите държави трябва да определят централен орган, който да изпълнява наложените от Конвенцията задължения, които са свързани преди всичко с улесняване на ефективната комуникация между договорящите държави и взаимопомощ.

В Чл. 15 (1) от Конвенцията е описано, че приложимото право е правото на държавата по обичайното пребиваване на пълнолетния към момента на упълномощаването, освен ако не е избрано някое от посочените в ал. 2 възможности за приложимо право. Алинея 2 регламентира, че приложимото право което може да бъде избрано е:

- държавата, чиито гражданин е пълнолетното лице;
- държавата на предходното постоянно пребиваване на лицето;
- държавата, на чиято територия се намира имуществото на лицето, когато пълномощното се отнася до това имущество.

В алинея 3 на чл. 15 от Конвенцията е установено, че начинът, по който се упражняват тези правомощия за представителство се определя от правото на държавата, в която тя се извършва.

В Чл.21 от Конвенцията е регламентиран, че прилагането на законодателството, посочено от разпоредбите на тази глава може да

бъде отказано само ако това прилагане би било в явно противоречие с обществения ред.

Рихард Бок, съдебен съветник:

Прозрачни дружествени и корпоративни структури със сигурни регистри

Уважаеми г-н председателю Танев, уважаеми г-н д-р Колб, уважаеми дами и господа, скъпи колеги,

щастлив съм, че днес имам възможност да говоря пред вас по темата „Прозрачни дружествени и корпоративни структури със сигурни регистри“.

Прозрачните дружествени и корпоративни структури са абсолютно необходими за сигурността и лесния ход на стопанския обмен. Само когато са налични надеждни данни за дружеството, представителната власт в него, както и съдружниците, могат да бъдат сигурно договаряни и сключвани договори с дружеството и впоследствие да бъдат защитавани претенции срещу дружеството или отделни съдружници.

Колко са важни подобни прозрачни дружествени и корпоративни структури показаха през последните години скандалите около „Лукслийкс“ и „Досиетата Панама“, които разкриха масираното използване на чуждестранни фиктивни дружества за укриване на истинските правоотношения в корпоративни дялови участия, недвижими имоти и други инвестиционни активи: разкритията потвърждават факта, че без надеждно

регистърно производство липсва основа за необходимото доверие на правния обмен в данните в регистъра. Без надеждно установяване на самоличността на участниците не е възможно опазването на ключови обществени интереси, като

Г-н Рихард Бок - заместник-председател на
камара на немските нотариуси

изпълнението на данъчните закони, борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и с корупцията и организираната престъпност. Кредиторите и договорните партньори, но и данъчните органи и органите за наказателно преследване не могат да установят стоящите зад дружеството физически лица.

При това още преди години Европейският съюз ползва основополагащото желание за прозрачни дружествени и корпоративни структури за повод в Директива 2009/101/ЕО, т.нар. Директива за публичността, за да регламентира, че най-важните документи за дружеството трябва да бъдат публикувани и предварително внимателно проверени. По този начин трябва да се постигнат високо качество и надеждност на вписванията в регистъра за капиталовите дружества с ограничена отговорност във всички държави-членки на съюза.

При това член 11 от Директивата за публичността изрично предписва, че във всички държави-членки, чието законодателство не предвижда предварителен административен или съдебен контрол при учредяване на дружеството, учредителният акт, уставът на дружеството и всички изменения в тези актове трябва се съставят или заверят в надлежната форма.

Освен това същевременно директивата предвижда, че държавите-членки трябва да създадат възможност за представяне по електронен път на всички подлежащи на оповестяване актове и данни и за целта да предвидят лица или органи, от които се изисква да ги представят или да участват при представянето им, и да изключат всякакви възможности за

злоупотреба (член 3, алинея 3 и алинея 2).

Тази функция за подаване на документи в Германия и за моя голяма радост отскоро и в България се изпълнява от нотариусите. При това ролята на нотариуса в регистърното производство се характеризира най-вече с това, че с превантивния контрол на съдържанието на учредителния акт и на заявлението до регистъра, както и чрез сигурната идентификация на участниците нотариусът следи за правни от материална гледна точка вписвания и по този начин допринася съществено за облекчаването на съдилищата.

Освен това електронният правен обмен между нотариуса и съда по регистрацията гарантира сигурно от правна гледна точка и бързо регистърно производство: още предварително нотариусите могат да филтрират относимите данни за регистрацията и да ги изпратят до регистъра подготвени в съвместим електронен формат. Съдът по регистрацията може да въведе тези данни - евентуално след допълнителна бегла проверка - бързо и лесно в регистъра. Оттук следва, че извлечението от регистъра за всяко дружество е на разположение по всяко време и евтино (в Германия срещу еднократна такса от 4,50 евро) за справка в уебстраницата на търговския регистър.

Особено важна последица от постигнатата от нотариуса гаранция за верността и филтърната функция е тази, че търговският регистър е до такава степен надежден, че може да бъде считан за добросъвестен и достоверен. Всички делови партньори могат да се доверяват на съдържащата се в него информация за дружеството и представителната власт в него. Дори и да не отговарят на истината, когато

например вписан управител е престанал да бъде назначен, дружеството трябва да насочи действието на данните срещу себе си. Към този момент и произтичащите от него конституционноправни последици ще се върна още веднъж по-подробно на друго място.

Търговският регистър представлява важна основа и за вписвания в други публични регистри. По-специално за имотния регистър ежедневно се прави справка със съдържащите се в търговския регистър данни.

По този начин заедно със съдилищата по регистрация и службите за имотния регистър нотариусите са част от сигурна инфраструктура за правния и стопанския обмен. Това създава правна сигурност и намалява разходите за сделките. Важни сделки и инвестиции могат да бъдат осъществявани сигурно, бързо и финансово изгодно от гражданите и предприятията с помощта на нотариуса като независим и безпристрастен правен консултант. Така нотариатът допринася съществено за икономическия растеж и правната сигурност и представлява значим фактор за националното правно и икономическо пространство.

Ако търговският регистър не е надежден, мястото на извлечението от регистър, което може лесно и евтино да бъде заявено, се заема от различни обстойни проверки и експертизи от други правни консултанти, например във формата на т.нар. „*правни становища*“. За такива според конкретния случай могат да възникнат три- до четирицифрени суми в евро. Освен това съставянето им може да продължи дни наред. Недостатъците спрямо регистър, подплатен с общественото доверие, са очевидни.

Освен това държавите-членки, които позволяват на съдружниците сами да подават документите и при това не предвиждат нотариално или публично удостоверяване, често са изправени пред воденото на борба с измами: красноречив пример за това е Англия. През уебстраницата на Търговския регистър [Companies House] всеки съдружник сам може да вписва в регистъра всякакви операции, решения и даже прехвърляния на дялове. Не се извършва проверка на правото на заявителя, нито дори на правомерността на решенията. Така ежесечно възникват около 100 случая на т.нар. „*кражба на корпоративна идентичност*“ [*corporate identity theft*]. Предвид това за надеждност и достоверност на регистъра въобще не може да се говори, поради което германските съдилища не приемат удостоверения от този регистър.

Самите нови технологии и методи за идентификация също не са решение. Така например в Естония, която редовно е хвалена за нейните технологии, има проблеми със злоупотреби при учредяването без нотариус, които понастоящем се отразяват най-вече във Финландия. През последните години финландските органи наблюдаваха, че физически лица, на които във Финландия е забранено да упражняват търговска дейност поради извършени престъпления, често учредяват по електронен път дружество в Естония или избират там решение с подставено лице. Финландските данъчни органи констатираха проблем с нарастващата *сива икономика*, тъй като в Естония при учредяването по електронен път няма сравними високи изисквания за регистрация и публичност. В публикувано наскоро проучване на финландските данъчни органи се прави

изводът, че първоначално финландски дружества, които са изтеглени в Естония, по-често имат данъчни задължения, по-често протакат обявяването на несъстоятелност и извършват подобни престъпления и по-често въобще не се откриват производства по несъстоятелност поради липса на маса. 27 237 естонски дружества, т.е. близо една четвърт от всички естонски дружества, имат финландско физическо или юридическо лице на отговорна позиция. Много финландци са изградили в Естония дружествен модел, по който скоро продават учредено дружество. При това случаите на злоупотреба са около 4 пъти по-чести отколкото във Финландия.

Ако разгледаме системите на регистрация в държавите-членки от континентална Европа, ще забележим, че ангажирането на нотариус във всички подлежащи на регистрация дейности, включително подаването на изискваните документи в регистъра в електронна форма (с електронен подпис), се е доказало. С цел обективно вярна регистрация на подлежащите на вписване сделки в кратък срок много държави-членки са вменили на нотариусите и разпростиращи се извън простата идентификация на участниците задачи и по този начин са ги обвързали тясно в съответната система на държавните регистри.

Защо обаче, уважаеми дами и господа, е толкова важно включването на нотариуса във всички подлежащи на вписване обстоятелства?

От една страна, разбира се, трябва да се изтъкне упоменатото в началото особено значение на регистъра за сигурността и лесния ход на стопанския обмен: Само тогава, когато регистърът съдържа надеждна информация за дружеството и представителната власт в

него, правният обмен може да прибъгва до данните в него сигурно и без значителни разноси. За надеждността на данните се изисква обаче и надеждна процедура по подаване на документи, при която участието на нотариуса се е доказало благодарение на специалната му компетентност.

От друга страна, надеждната процедура по вписванията е от особено значение и в друг аспект, когато си дадем сметка за значителния ефект от вписванията в регистъра: Ако регистърът носи „обществена достоверност“, правният обмен може да се осланя на верността на вписванията в имотния регистър и когато те не отговарят на действителното правно положение.

Докато такава обществена достоверност носи със себе си, от една страна, значителни предимства за сигурността и лесния ход на стопанския обмен, от друга страна, крие и съществени рискове за истинския бенефициер:

Ако например неоправомощено трето лице може да си присвои вписана в регистъра длъжност, например на управител с представителна власт, съществува риск то да злоупотреби с тази длъжност за измамни цели. Има заплаха от загуба на вписани в имотния регистър защитени права на собственост за добросъвестни трети лица. Затова по силата на вмененото на държавата за защита на основното право на собственост задължение за полагане на грижа подобна загуба на собственост вследствие на правното действие на публичния регистър е оправдано само тогава, когато държавата едновременно предвижда специални предохранителни мерки за гарантиране на верността на регистъра. За целта за публичните регистри с подобно широко действие върху

публичността се изискват специални предохранителни мерки за гарантиране на верността. Само по този начин държавата може да изпълни задължението за полагане на грижа за защита на основното право на собственост.

Затова за избягване на неверни вписвания в рамките на предохранително правораздаване трябва да се гарантира, че заявленията за вписване са подадени от правоимащия и отговарят на свободната му воля. Ако тази проверка не бъде предприета от самия съд по регистрацията, тя трябва да бъде делегирана на друг подлежащ на държавен надзор публичен орган поради значителното поле за потенциални рискове за основните права. На първо място подобни публични органи могат да бъдат други съдилища и административни органи. Много държави-членки с римски тип нотариат са взели обаче решението да делегират в рамките на предохранителното правораздаване част от техните изконни суверенни задачи на нотариуса като външен, независим и безпристрастен функционер, защото неговата длъжност съзнателно е така създадена, че е независим и безпристрастен и при упражняването ѝ се подчинява на особено строго процесуално право и на дисциплинарен контрол подобно на държавен служител.

Освен това подобно на съдебните или административните документи нотариалните актове в много държави-членки от континентална Европа имат особена, обвързваща доказателствена тежест. Това е оправдано, тъй като нотариусите са обвързани със строги процесуалноправни разпоредби и подлежат на държавен подбор и

контрол. Със специалното му действие с доказателствена тежест публичният акт е идеалната основа за вписвания в регистри.

Освен това правните системи на множество държави-членки предвиждат към задачата на нотариуса да съставя публични актове и други държавни функции, които се осъществяват във връзка с подлежащи на вписвания в регистри правни сделки от нотариусите по поръчение на съответната държава-членка:

Така например в германската правна система нотариусите са задължени да събират и предават данъчноотноситими данни. Данъчните органи разчитат на данните от нотариусите, за да могат въобще да регистрират данъчноотноситими вписвания в регистъра. Поради задължението им за безпристрастност нотариусите в особена степен помагат за предаването на надеждни данни за стойности или за покупни цени на данъчните органи. Освен това при нотариално удостоверени и заверени декларации е изключено да бъдат посочвани задни дати за данъчни ефективни дати или допълнителни промени в удостоверените и заверените документи. В някои държави-членки

Г-н Сашо Пенев - декан на „Юридическия факултет“ на Софийския университет

нотариусът има и задължението да изчислява данъците, да ги събира от страните и впоследствие да ги отчислява в полза на данъчните органи.

Освен задължението му за гарантиране на верността и филтрираща функция със задълженията му за обстойни проверки и разяснения нотариусът гарантира правомерността и правната сигурност на правните сделки между страните. Тези признати в съдебната практика на Европейския съд основания допускат ограничение на свободата за предоставяне на услуги.

Междинно заключение:

Позволете ми, уважаеми дами и господа, междинно заключение

Ефективното дружествено право е изключително важен фактор за местоположението. В Германия, както и в България участието на нотариуса гарантира понастоящем прозрачни и

правно сигурни дружествени и корпоративни структури, които в търговския регистър могат да бъдат надеждно представяни за справка от всекиго при ниски разходи. По този начин лесният ход и бързината на стопанския обмен могат да бъдат решително стимулирани.

Важно е в бъдеще да бъдат запазени свързаните с римския тип нотариат и функциониращата система на регистрите предимства на местоположението. В чисто национален аспект това се разбира откровено от само себе си: Защо функциониращата, хармонично работеща система на предохранителното правораздаване трябва да бъде поставяна под въпрос? В европейски план ситуацията обаче не изглежда толкова проста. И с това искам да предам думата, скъпи колеги, на председателя на Федералната нотариална камара д-р Йенс Борман.

**Д-р Йенс Борман, LL.M.
(Харвардски университет):**

Заплаха за прозрачните дружествени и корпоративни структури вследствие на актуални изисквания на ЕС

Уважаеми г-н председателю Танев, уважаеми г-н д-р Колб, уважаеми дами и господа, скъпи колеги,

след като моят колега Рихард Бок красноречиво изложи предимствата на

Г-н Йенс Борман - председател на Нотариалната камара на Федерална република Германия

местоположението в *съществуващата* система на регистрите, включваща и нотариусите, сега ми се иска да насоча поглед в бъдещето към предстоящите проекти на Европейския съюз.

В действителност на европейско равнище ситуацията не изглежда толкова проста, както в чисто национални рамки. В една среда, която става все по-европейска и по-глобална, отделните държави-членки са принудени да се съревновават с конкуренцията на другите правни системи. Не всички държави-членки на Европейския съюз могат обаче да предложат функционираща система на предохранително правораздаване. Затова органите, които вземат решения на европейско ниво, за съжаление не винаги могат да проумеят в достатъчна степен функциите на нотариусите и тяхното интегриране в производствата в търговския и имотния регистър.

През 2013 година професорите *Pot* и *Киндлер* написаха в техния труд *A Spirit of Corporate Law*, че европейската правна политика в областта на дружественото право се намира на кръстопът. При това единият път следва белязаната от англосаксонското право теория за частно-автономните договори, която схваща закона най-вече само като типово предложение за облекчаване на частно-автономните конструкции. Другият път се вписва в традицията на континентална Европа за държавна политика за реда, която задава правната рамка за абсолютно необходими охранителни норми, които не могат да бъдат заобикаляни с частно-автономни споразумения.

Актуалното развитие показва, че понастоящем Европейската комисия следва най-вече философията на англосаксонското право, което не познава никаква система на

предохранително правораздаване. Така например публикуваният през 2014 година проект за директива на Европейската комисия за въвеждане на „еднолично дружество“ [*Societas Unius Personae*], съкратено „SUP“] предвижда цялата учредителна процедура да може да се извършва „онлайн“, т.е. изцяло без физическото присъствие на учредителя пред държавен орган и с използване на типови формуляри. Както е известно, проектът не бе гласуван от Европейския парламент поради свързаните с него значителни рискове от злоупотреба.

Но това не попречи на Европейската комисия малко след това да потвърди в своя т.нар. План за действие на ЕС за електронно управление през периода 2016–2020 г., че планира инициатива за облекчаване на ползването на цифрови решения през целия жизнен цикъл на предприятията. При това в областта на цифровизацията тя даже иска да излезе извън границите на проекта на директивата за SUP.

В действителност понастоящем Европейската комисия работи под силен натиск върху публикуването на мащабен дружественоправен пакет, който реструктурира изцяло доказалите се структури на дружественото право на континентална Европа и може значително да застраши ефективността и надеждността на търговския регистър. Обявеният за края на 2017 година дружественоправен пакет трябва да включва три регулаторни области: *първо* - използване на онлайн инструменти през целия жизнен цикъл на предприятието, *второ* - презграничната мобилност на дружествата, т.е. презгранични сливания, отделяния на части от предприятие и преобразувания, и *трето* - стълкновителното дружествено право.

1. Използване на онлайн инструменти през целия жизнен цикъл на дружествата

Ще започна от законодателното предложение за онлайн жизнен цикъл на дружествата, тъй като според мен то крие най-голямата експлозивна сила за дружественото право и правото за търговските регистри на континентална Европа. Относно точното съдържание на предложението досега Европейската комисия заема уклончива позиция. При все това трябва да се очаква, че тя ще се опита да предприше задължително използване на цифрови технологии за всички правно-организационни форми от учредяването до ликвидацията. Дали инструментът ще позволи на държави-членки с добре функционираща система на предохранително правораздаване като Германия и България да интегрират нотариусите и други посредници, било то и само в рамките на онлайн процедурата, въобще не е сигурно. За правния и стопанския обмен чисто онлайн процедурите без участието на нотариус при използване на типови формуляри биха повлекли със себе си значителни недостатъци:

Без широкообхватен нотариален превантивен правен контрол действителността на дружественоправните сделки и надеждността на търговския регистър не биха били напълно гарантирани. Съдилищата по регистрацията ще трябва да понесат значителен преразход, ако нотариусите повече няма да могат да упражняват техните филтриращи и облекчаващи функции. В онлайн процедура без посредник на учредителите и управителите не биха могли да бъдат в достатъчна степен разяснени техните задължения, както и рисковете от ангажиране на тяхната

гражданска и наказателна отговорност. И накрая липсата на сигурна идентификация на участниците в дружественоправни сделки би облагодетелствала извършването на престъпления като изпиране на пари и финансиране на тероризма.

От гледна точка на конститутивната практика друг аспект е още по-сериозен: цялостната цифровизация на учредяването на дружества и на структурните мерки би повлякла със себе си драматична загуба на конститутивна свобода, прозрачност и правна сигурност, с които се характеризира досега дружественото право на континентална Европа. Чистите онлайн процедури с използване на типови формуляри предпоставят опростителство на дружественото право чрез залагане на определени „стандартни“ казуси: колкото по-малко са възможните конститутивни опции на уставно равнище и се оповестяват в регистъра, толкова по-лесно може да спадне необходимостта от индивидуален контрол и толкова по-голям изглежда - когато се тушира съществуващата именно в стандартни казуси потребност от консултации - потенциалът за цялостна цифровизация. Нотариалната практика обаче показва, че при учредителите и предприятията е налице засилено търсене на индивидуални решения, които - противно на обичайното за англо-американския правен мир - по правило не се включват в облигационноправни допълнителните споразумения, а в самия учредителен акт на дружеството. По този начин те се публикуват прозрачно в търговския регистър и за правния обмен.

Това ще илюстрирам с два примера: За постигане на необходимото за цялостна цифровизация опростителство

на дружественото право съгласно англосаксонския модел би било допустимо въвеждането на стандартен учредителен акт под формата на електронни типови формуляри, съгласно който управителите винаги трябва да бъдат назначавани от общото събрание на съдружниците и да могат да представляват дружеството винаги само заедно. Следователно за всяко самостоятелно действие на управителя би се изисквало индивидуално овластяване, каквото в действителност практикува английското право чрез *решения на управителния съвет [Board resolutions]*. Така прозрачното и гъвкавото конституиране на персоналната компетенция и на представителната власт биха останали в миналото. Делегиране на компетентността за назначение на надзорния съвет или на консултативна комисия или даже и предоставянето на специални права за командироване не биха били повече възможни. Също и предоставянето на индивидуална представителна власт или комбинацията от същинско и несъщинско колективно представителство биха останали в миналото на ниво учредителен акт. Освен това недостъпна типова разпоредба би било разпространеното досега в учредителните актове на германските ООД предоставяне на индивидуално формулирани права на закупуване, права на едновременна продажба на дружествените дялове (т.нар. *tag along*) и задължения за едновременна продажба на дружествените дялове (т.нар. *drag along*), които действат при продажба на дружествените дялове в полза на трети лица. Нерядко тези особени права са абсолютно необходими за запазването на икономическата действителна

стойност на дяловото участие на мажоритарните, респ. миноритарните съдружници. Чрез включването им в учредителния акт тези права стават прозрачни за правния обмен и могат да бъдат вещно обезпечени с клаузи за винкулиране. В основаващо се на стандартизиран образец дружествено право тези клаузи биха били неминуемо лишени от тяхното вещно действие, изместени в облигационноправни допълнителни договорености и извън прозрачността на търговския регистър. Неслучайно онлайн учредяването се радва на топъл прием в държави-членки, които - като Великобритания - в правото на Англия и Уелс са транспонирани Директивата за публичността само рудиментарно и в огромна степен се отказват от превантивния контрол или които - като Естония - все още нямат силно развито и детайлно диференцирано дружествено право. По този начин дискусиата около цялостната цифровизация на дружественото право повдига именно от гледна точка на континентална Европа основния въпрос на политиката за реда, дали искаме да се откажем от нашето високоефективно и съобразено със специфичните потребности на детайлно диференциран стопански живот дружествено право и да го заменим със система, в която съществени дружествени структури са изместени в споразумения между съдружниците и са неподвластни на прозрачността на публичните регистри, индивидуалните консултации и конституирането до голяма степен остават в миналото, се премахва превантивният контрол и се благоприятстват злоупотребите и манипулациите. Правилно би било отговорна правна политика - именно на европейско равнище - да доразвива доказана

система на предохранително правораздаване в дружественото право на континентална Европа с използване на вече съществуващата инфраструктура за електронния правен обмен, вместо да преследва разрушителен подход, разпростиращ се извън цялостна промяна на структурите, в т.ч. и на материалното дружествено право. Що се отнася до такова органично доразвиване на дружественото право в епохата на цифровизацията, според нас ясно премисленият модел се състои в съществуващата понастоящем комбинация от чисти онлайн процедури в малко чувствителни области и присъствени нотариални производства в ключовите сфери на дружественото право, именно и с оглед на консултативните технически аспекти. Ако изобщо съществува потребност от европейско законодателно предложение за онлайн жизнения цикъл на дружествата, то трябва да позволява на държавите-членки да определят сами производствата, в които задължително се изисква физическото присъствие на участниците пред нотариуса или друг публичен орган. По този начин за държавите-членки би било възможно да създадат съобразеното със съответния техен правов ред съразмерно равновесие между възможностите на цифровизацията, от една страна, и потребността от индивидуално конституиране и правна сигурност, от друга.

Само в случай че на европейско равнище политически не може да се наложи запазване на физическото присъствие, като абсолютно „минимално решение“ трябва да остане запазена за държавите-членки поне възможността и в електронните процедури (i) да предвидят обвързващото съдействие на назначен

от държавата посредник и (ii) да установят техническите и правните процедурни стандарти за дружественоправните сделки с цел гарантиране на подходяща степен на правна сигурност и надеждност. По този начин подробното регламентиране на такава процедура би се осъществило от държавите-членки.

2. Презгранична мобилност на дружествата

Така стигам до втората регулаторна област от обявения дружественоправен пакет: презграничната мобилност на дружествата.

Тук също на внимателния наблюдател на дискусиите в Брюксел не може да убегне впечатлението, че призивът към обща за ЕС уредба все пак малко заобикаля потребностите на практиката. Действително в практиката вече съществуват *de lege lata* различни възможности за постигане на презгранична мобилност на дружествата.

Като алтернатива на презграничната промяна на правно-организационната форма е възможно например вливането на дружество от държавата на произход в учредено за тази цел дъщерно дружество в целевата държава. Като алтернатива на презграничното отделяне на част от предприятието отделяните активи могат да бъдат прехвърлени на учредено за тази цел дъщерно дружество в държавата на произход, което впоследствие да ги прехвърли на предприятието бенефициер в целевата държава.

Ако все пак Европейската комисия се задейства, за защитата на качеството и надеждността на търговския регистър и за ефективната борба със злоупотребите би трябвало да бъдат

спазени следните минимални изисквания:

Процедурата по презграничното преместване на седалището и отделяне на част от предприятието би трябвало да бъде регламентирана съгласно доказалия се модел в **Директива 2005/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 година относно презграничните сливания на дружества с ограничена отговорност** (членове 10 и 11) и **Регламент (ЕО) № 2157/2001 на Съвета от 8 октомври 2001 година относно Устава на Европейското дружество (SE)** (член 8): В съответствие с тях органите на напусканата държава първо проверяват дали в нея са спазени действащите разпоредби за напускането и издават съответно удостоверение за това. По този начин ефективно се защитават по-специално претенциите на кредиторите за обезпечение, правата на миноритарните съдружници на напускане и на обезщетение, както и правата на работниците и служителите във вземането на решения. След това органите на държавата по преместване контролират изпълнението на условията по тяхното национално законодателство за вписването на дружеството. Без този „входящ“ контрол високото качество и надеждността на германския, както и на българския търговски регистър биха били застрашени. Освен това тази етапна проверка позволява на всяка държава-членка да се съсредоточи върху собственото си законодателство. На националните органи се спестява проверката на чуждо право, която е свързана със значителни загуби на качество и ефективност.

Допълнително бъдеща директива на ЕС за преместване на седалището би трябвало да предвижда едновременно преместване на седалището и на адреса

на управление. Разпоредба, която позволява изолираното преместване на седалището без „вземане със себе си“ на адреса на управление и по този начин *de facto* преобразуването във фиктивно дружество, крие съществени рискове от злоупотреби. Мотив за разделянето на седалището от адреса на управление в повечето случаи е заобикалянето на правни стандарти за защита в мястото на действителната дейност на дружеството. Така се използва изборът на държава по регистрацията с по-ниски защитни стандарти за заобикаляне на разпоредби за правата на работниците и служителите във вземането на решения в мястото на действителната дейност на дружеството и за закриване и ликвидация на дружества с признаци за несъстоятелност. Освен това се благоприятства извършването на престъпления: тук спадат по-специално изпиране на пари с прикриване на икономическия бенефициер (поради липсваща проверка на самоличността на съдружниците в определени държави), както и укриване на данъци чрез незнание на относими данъчни обстоятелства от данъчните органи (поради липса на участие на национални правораздавателни органи).

Свободата на избор на седалище не противоречи на кодифицирането му на европейско равнище, тъй като обратното – Европейският съд е предоставил на държавите-членки свободата да формулират своето дружествено право. По-специално всяка държава-членка има право да предписва седалища за своите собствени дружества (срвн. например решенията на Европейския съд по делата Дейли Мейл и Картезио). Щом държавите-членки сами избират да постановят едновременно движение на седалището и адреса на управление,

законодателят на ЕС трябва да приеме това.

Иначе Европейският съд сам повторно е изтъкнал, че свободата на избор на седалище на предприятията на държавите-членки не предоставя неограничена свобода на избор на правно-организационната форма без упражняване на стопанска дейност в държавата по регистрация (срвн. решението на Европейския съд по делото ВАЛЕ, както и наскоро заключението на генералния адвокат Кокот по делото Полбуд).

3. Стълкновително дружествено право

Не по-малко проблематични са идеите на Европейската комисия за хармонизиране на стълкновителното дружествено право. Първо и тук възниква въпросът за необходимостта от единна уредба на ниво ЕС, като обаче относно стълкновителното дружествено право вече съществува обширна съдебна практика на Европейския съд, която е разработила ясни решения за определянето на статута на дружеството в международни ситуации при отчитане правата на държавите-членки.

Съвсем значителни резерви подобно предложение би срещнало, ако би довело до универсална кодификация на теорията за учредяването. Както е известно, в презгранични ситуации стълкновителното дружествено право определя приложимото за правоотношенията на дружеството право (статут на дружеството). В стълкновителните правни норми на държавите-членки т.нар. „теория за учредяването”, съгласно която за правоотношенията на дадено дружество е меродавно законодателството на държавата, съгласно което то е

учредено и в която се намира седалището му, се конкурира с т.нар. „теория за седалището”, съгласно която за статута на дружеството е меродавно законодателството по седалището му.

Кодификацията на теорията за учредяването би позволила на предприятията свободен избор на правно-организационната форма по цял свят и най-вече неограничен достъп до правно-организационни форми от офшорни територии като Каймановите острови, Бермудските острови или Панама чрез изолирано преместване на седалището.

Както аферата с „Досиетата Панама” красноречиво показва, офшорните дружества се характеризират с това, че позволяват анонимност на дейността и с това благоприятстват прикриването на истинските правоотношения като дялови участия, недвижими имоти и други инвестиционни активи. Тъй като именно при правно-организационни форми извън ЕС много често липсва значима защита на кредиторите и няма правила нито за внасяне на капитала, нито за поддържането му в случай на принудително изпълнение, респ. несъстоятелност, вземанията на кредиторите са „на празен ход”. По правило и правата на миноритарните съдружници в офшорни дружества са защитени само в недостатъчна степен. Затова целта на европейското законодателство трябва да бъде възпрепятстването на дейността на дружествата в зони на практическо беззаконие, които в много голяма степен са извън контрола на органите на държавите-членки.

Накрая трябва да се има предвид, че с общата кодификация на теорията за учредяването европейският законодател би се изправил пред най-ефективното в практиката средство в

борбата срещу офшорните дружества: Ако например съдружници учредят в Панама LLC със седалище в Германия, действащата в Германия теория за седалището ще доведе дотам, че поради местонахождението на седалището му дружеството ще бъде третирано като персонално дружество по германското право без собствена правосубектност. Оттук следва неограничената лична отговорност на съдружниците. По правило притесненията от отпадането на ограничението на отговорността възпира ефективно учредителите на дружества от такава конструкция. След всичко това свързаните с общата кодификация на теорията за учредяването предимства и недостатъци са толкова сериозни, че държавите-членки би трябвало да продължат да прилагат теорията за седалището във всеки случай в отношенията с трети държави. Иначе не се изисква залагането на теорията за учредяването в общностното право. В съответствие със съдебната практика на Европейския съд трябва само да бъдат признати правоспособността и процесуалната правоспособност и тогава, когато те се упражняват от страната.

Заклучение

Позволете ми, скъпи дами и господа, да обобща още веднъж. Желаното от Европейската комисия използване на цифрови „инструменти“ и типови формуляри през целия жизнен цикъл на дружествата по никакъв начин не отчита сложността на дружественото право на континентална Европа. В много по-голяма степен в правната действителност се изискват решения по мярка въз основа на задълбочени

правни консултации, които и наистина се търсят от предприятията.

Също така трябва да се има предвид и че с комбинираното използване на цифрови процедури и присъствени производства в дружественото право много държави-членки на ЕС вече са намерили адекватно равновесие между предимствата на цифровизацията, от една страна, и потребността от правна сигурност, от друга.

Затова във всеки случай законодателен инструмент на европейския законодател би трябвало да позволи на държави-членки да определят производствата, в които задължително ще се изисква физическото присъствие на страните пред нотариуса.

Само по този начин държавите-членки ще успеят да пренесат своите доказали се системи на дружественото право и регистъра в „електронния свят“.

Като абсолютно „минимално решение“ би трябвало държавите-членки да имат и занапред правото да предвиждат задължителното участие на нотариус в цифровите процедури. Защото чистите онлайн процедури с използване на типови формуляри крият не само значителни рискове за правния и стопанския обмен, но и освен това водят до смяна на системата от кодифицирано дружествено право в система, в която всички подробно диференцирани решения ще бъдат изместени в непрозрачни облигационноправни допълнителни споразумения.

В областта на презграничната мобилност на дружествата няма истинска потребност от действия, тъй като тя още днес въз основа на вторичното право и на съдебната практика на Европейския съд е гарантирана като свобода на установяването. Ако въпреки това европейският законодател се задейства,

би трябвало за презграничното преместване на седалището и отделянето на част от предприятието да се предвиди по модела на Директивата за сливанията етапна правна проверка от напусканата държава и държавата по преместване. Освен това с директива за преместването на седалището би трябвало да бъде кодифицирана единността на седалището, тъй като изолираното преместване на седалището без адреса на управление крие значителни рискове от злоупотреби като заобикаляне на правни стандарти за защита и прозрачност на мястото на действителната дейност на дружеството.

Накрая универсалната кодификация на теорията за учредяването би открила пред предприятията възможност за свободен избор на правно-организационната форма по цял свят и

по-специално неограничен достъп до правно-организационните форми в офшорните територии. А това трябва да бъде избегнато.

В цифровия свят също е необходим ефективен нотариален контрол на действителността. В противен случай надвисват сериозни заплахи за правния и стопанския обмен: Ако европейският законодател открие, *от една страна*, цялостна свобода за избор на правно-организационната форма и *от друга страна*, премахне всякакъв контрол с чисти онлайн процедури, в бъдеще всички предприятия ще учредяват дружествата си онлайн в Ирландия, Малта или Панама. Така прозрачните дружествени и корпоративни структури ще останат безвъзвратно в миналото.

Следователно дружественоправният пакет на Европейската комисия носи силноексплозивен заряд, който всячески трябва да бъде обезвреден. Благодаря ви за вниманието!